2

FELSEFE 10 · 1. ÜNİTE · 2. konu

Felsefi Düşüncenin Özellikleri

Aynı tabağa bakan dört kişi neden dört ayrı şey düşünür?

Aynı dürüme dört kişi, dört ayrı biçimde bakar

Örnek

1. "Çok acıktım, hemen yiyelim."
2. "Küçük rulolar yapıp soslarla sunalım."
3. "Yüzde yüz doğal mı? Önce içindekilere bakalım."
4. "Bu aslında nedir? Paylaşmak ahlaki bir zorunluluk mu?"

> Düşünmenin tek bir yolu yoktur.

felsefesinifi.com

Dört kişi, dört düşünme biçimi

Düşünme biçimi	Ne yapar?
1. Pratik düşünme	İhtiyaca hızlı, kullanışlı çözüm bulur
2. Yaratıcı düşünme	Yeni, özgün bir çözüm üretir
3. Eleştirel düşünme	Bilgiyi tartıp gerekçeli karar verir
4. Felsefi düşünme	Bir şeyin ne olduğunu, değerini sorar

felsefesinifi.com

Günlük hayatta da bu üç biçimle düşünürsün

Biçim	Örnek
Pratik	Sabah yağmuru görüp şemsiye almak
Yaratıcı	Balıkçının, tekne zarar görmesin diye yanlarına eski lastikler asması
Eleştirel	Bilgisayar alırken reklamları ve yorumları sorgulayıp ihtiyacına göre seçmek

felsefesinifi.com

Felsefi düşünme varlığı, bilgiyi ve değerleri temellendirmeye çalışır

Felsefi düşünme

Varlığı, bilgiyi ve değerleri akıl ve mantık ilkelerine dayanarak bütüncül biçimde kavrama ve temellendirme etkinliğidir.

Örnek: "Gerçeklik nedir?"

felsefesinifi.com

Felsefi düşünme hızlı bir kararla bitmez

Soru: "Özgürsem yaptıklarımdan sorumlu muyum?"

Kavramı netleştir: Özgürlük ne demek? → Görüşünü bir gerekçeye dayandır → Karşı gerekçeyle yeniden sına

Herkes aynı cevaba varmasa da herkes neyi neden düşündüğünü daha iyi bilir.

felsefesinifi.com

Felsefi düşünce hayretle başlar, sistemli bir bütüne doğru gider

1. Hayret → **2.** Merak → **3.** Sorgulama

4. Eleştiri ve şüphe → **5.** Akıl ve mantık → **6.** Sistemli bütün

Bu özellikler birbirinden kopuk değildir.

felsefesinifi.com

Yolun başında hayret, merak ve sorgulama vardır

Hayret etme

Alışılmışın dışına çıkıp dünyaya şaşkınlıkla bakmak

Merak etme

Çevreyi ve olayları öğrenme isteğiyle araştırmak

Sorgulama

Problemleri fark edip soru sormak, gerekçe aramak

felsefesinifi.com

Felsefi düşünce bilgiyi hemen kabul etmez, tartar

Eleştirel olma

Bilgileri doğrudan kabul etmeyip değerlendirmek

Şüphe etme

Doğru kabul edilen bilgilerin dayanaklarını araştırmak

Rasyonel olma

Akla ve mantığa dayanarak düşünmek

felsefesinifi.com

Vardığı düşünceleri çelişmeyen bir bütün hâline getirir

Sistemli olma

Bilgileri düzenli, bütünlüklü bir yapı içinde sunmak

Tutarlı olma

Düşünceler arasında çelişki bulunmaması

Evrensel olma

Problemlerin bütün insanlığı ilgilendirmesi: "Adalet nedir?"

felsefesinifi.com

Aynı mesaja üç farklı soru, üç farklı özellik

Arkadaşın şu mesajı paylaşıyor: "Bu ilaç kesin çözüm."

Kendine sorduğun	Özellik
"Bu bilgi doğru mu, hangi ölçüte göre?"	**Eleştirel olma**
"Bunu kim söylüyor, dayanağı ne?"	**Şüphe etme**
"Ben neden bu mesajlara hemen inanıyorum?"	**Refleksif olma** (düşünme üzerine düşünme)

felsefesinifi.com

Refleksif olan kişi kendi düşünme biçimini de sorgular

Refleksiyon

Zihnin kendi düşüncelerini yeniden düşünmesi, yani düşünme üzerine düşünmedir.

felsefesinifi.com

Felsefe bir bayrak yarışı gibi birikerek ilerler

Yığılımlı ilerleme

Geçmiş filozofların düşüncelerinin eleştirilip geliştirilerek ilerlemesidir; kümülatiflik de denir.

Her filozof öncekilerin düşüncelerini eleştirir, geliştirir ve yeni sorular ekler.

felsefesinifi.com

Mert, kendi lehine olan bir haksızlığa göz yummaz

Örnek olay

Mert’in sorusu: Adaleti yalnızca aleyhime olduğunda mı savunacağım?

felsefesinifi.com

Şule, kararını reklamın sesiyle değil, kendi aklıyla verir

Örnek olay

Reklam: O cihaz yoksa geri kalırsın.
Şule’nin sorusu: Bu karar benim mi, çevremin mi?

felsefesinifi.com

Düşün

Felsefi düşünen kişi kendi fikirlerini de sorgular. Görüşünü değiştirmek sence bir zayıflık mı, bir güç mü?

felsefesinifi.com